

PPM-risico's vroeg in kaart met online vragenlijst

Mind2Care

De Mind2Care vragenlijst is ontwikkeld om tijdens de zwangerschap op een systematische manier te vragen naar psychische klachten, psychosociale problemen en middelengebruik. Op basis van de antwoorden van de cliënte wordt, als het nodig is, een advies gegeven over begeleiding of behandeling tijdens de zwangerschap. We spraken met drie zorgverleners die al met de vragenlijst werken.

Tekst: Eveline van Herwaarden

Van het belang van vroegtijdige opsporing van PPM-factoren bij zwangere vrouwen is iedereen binnen de geboortezorg wel overtuigd. Door het tijdig aanbieden van de juiste zorg kunnen veel problemen bij moeder en kind voorkomen worden. Toch loopt dit nog niet overal even soepel. Vaak vinden zwangeren het moeilijk om erover te praten, het kan lastig zijn om informatie boven tafel te krijgen en bovendien is de sociale zorgkaart nog niet in alle regio's even sterk neergezet. Mind2Care is een online instrument dat hierbij kan helpen. De vragenlijst is wetenschappelijk getest in het Erasmus MC en kan sinds kort gebruikt worden door verloskundige samenwerkingsverbanden in Nederland.

Vragenlijst

Marieke Paarlberg is gynaecoloog bij Gelre ziekenhuizen Apeldoorn en voorzitter van de stichting Mind2Care. Zij vertelt hoe de vragenlijst in eerste instantie als wetenschappelijk instrument in het Erasmus MC werd opgezet en vervolgens met pilots in Rotterdam, Woerden en Apeldoorn verder werd ontwikkeld tot een instrument voor de dagelijkse zorgpraktijk. Paarlberg: 'Het was al een goede, gevalideerde vragenlijst, maar er zijn enkele praktische dingen aan toegevoegd. Zo kan de zwangere nu zelf online de vragen invullen nadat ze een pincode heeft ontvangen om in te loggen op de website van Mind2Care. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer vijftien minuten. Direct nadat ze dat gedaan heeft, verschijnt er een

advies op het scherm. Als aanvullende zorg nodig lijkt te zijn, wordt aangegeven waar die zorg in de regio beschikbaar is.' De vragenlijst die de zwangere invult bevat vragen over de PPM-risicofactoren, maar ook over onderwerpen zoals laaggeletterdheid en angst voor de bevalling. Op basis van de scores op die factoren verschijnen al dan niet 'rode vlaggen'. 'Het mooie is dat zowel de vrouw zelf als de verloskundige of gynaecoloog het advies te zien krijgt, samen met een samenvatting van de scores', vervolgt Paarlberg. 'Dit biedt een uitstekend aanknopingspunt om met elkaar in gesprek te gaan en de juiste begeleiding in gang te zetten. Achteraf kun je de data, mits vrouwen daar toestemming voor hebben gegeven, ook nog analyseren op praktijkniveau om de kwaliteit van zorg waar nodig te verbeteren.'

Samenwerken

Het gebruik van de Mind2Care vragenlijst dwingt zorgverleners in een geboortezorgketen om samen goed te kijken naar gewenste zorg en begeleiding voor kwetsbare zwangeren. Voor kinderarts Ineke de Kruijff uit het Zuwe Hofpoort ziekenhuis in Woerden is dat een van de sterke punten van Mind2Care. De Kruijff: 'Vooraf moet je met elkaar rond de tafel om het zorgaanbod van jouw regio in het systeem te zetten. Anders verschijnt er geen advies op het scherm. Het helpt om de sociale kaart verder te ontwikkelen en je leert daardoor ook van elkaar.' De kinderartsen in Woerden hechten veel waarde aan die samenwerking

Marieke Paarlberg,
voorzitter Mind2Care

Beeld: Rob Nelisse

Ineke de Kruijff,
kinderarts

en de impuls die het geeft om de zorg voor kwetsbare zwangeren en hun (ongeboren) kind te verbeteren. 'Bij ons in de regio wordt het consultatiebureau bijvoorbeeld vroeg betrokken bij bijzonder kwetsbare vrouwen', licht de Kruijff toe. 'Soms bezoeken ze hen thuis om al tijdens de zwangerschap een goede band op te bouwen en uitleg te geven. Ook het contact met gespecialiseerde kraamzorgbureaus is intensief. Hier zijn we als kinderartsen blij mee.' Paarlberg beaamt dat Mind2Care als screeningsinstrument bijdraagt aan afstemming en structuur. 'Als je screent moet je wel zorgen dat je zorgaanbod op orde is, anders kun je net zo goed niet screenen', zegt ze. 'Het geeft daarmee een prikkel aan zorgverleners om hun zorgpaden goed te regelen.' Verloskundige Sarah Kalt van Verloskundigen Oost in Rotterdam vertelt dat haar praktijk al meer dan zes jaar met Mind2Care werkt en vanaf het begin betrokken was bij het testen van de vragenlijst. De genoemde voordelen koppelt zij in eerste instantie niet direct aan Mind2Care. Kalt: 'Het aandeel kwetsbare vrouwen in een stad als Rotterdam is groot. Er was bij ons altijd al veel aandacht voor grootstedelijke en psychosociale problemen en er wordt goed samengewerkt tussen zorgverleners en met de gemeente. We hebben veel zorgpaden voor kwetsbare zwangeren ontwikkeld. Mind2Care heeft wel bijgedragen aan de aandacht voor deze problematiek.'

Vroeg

Gedegen screening aan het begin van de zwangerschap verschuift de verantwoordelijkheid van

zorgverleners naar voren in de tijd. Al vroeg voor de geboorte zijn de risicofactoren in beeld. 'Zeker met het advies dat je erbij krijgt wordt het je makkelijker gemaakt', zegt Paarlberg. 'De kans dat zorgverleners zich bewust zijn van en overgaan tot het bespreken van deze PPM-factoren neemt daardoor toe. Je moet het invullen van de vragenlijst dan wel onderdeel maken van je protocol.' Het laatste is weliswaar wenselijk maar nog niet overal het geval. Er zijn praktijken waar de verloskundige op basis van de intake aftast of het invullen van de Mind2Care vragenlijst zinvol is en

duis zelf een voorselectie maken. Volgens Paarlberg en de Kruijff is dat niet de bedoeling en zou het beantwoorden van deze vragen net zo normaal moeten worden als het bepalen van het Hb-gehalte. Een voordeel van vroeger screening is dat het zorgverleners ruim de

tijd biedt om extra begeleiding en zorg bespreekbaar te maken en te organiseren. Dat lijkt ook meer rust te brengen in de dagelijkse hectiek. Uit onderzoek blijkt dat Mind2Care juist in drukke praktijken met veel kwetsbare zwangeren zorgt voor een lagere werkdruk. Er ontstaat meer overzicht, het helpt structuur te brengen in de zorg voor deze groep. Kalt: 'Wij hebben in onze praktijk onlangs geëvalueerd of we door wilden gaan met Mind2Care. Hoewel we de voordelen niet altijd direct voelen, denk ik wel dat het ons nog bewuster heeft gemaakt van psychosociale problematiek. Het helpt om dit soort problemen vroeg bespreekbaar te maken. Omdat we tijdens de anamnese tevens met de R4U-vragenlijst werken is het voor ons soms een beetje dubbelop, maar we gaan er wel mee door.'

'Het invullen van de vragenlijst moet net zo normaal worden als het bepalen van het Hb-gehalte'

Bespreekbaar

Mind2Care is voor de zorgverlener een extra instrument om zicht te krijgen op de mentale kwetsbaarheid van de vrouw. Paarlberg noemt het voorbeeld van een hoogopgeleide vrouw waarbij zij geen problemen signaleerde naar aanleiding van het consult. 'Uit de vragenlijst kwam echter een zeer hoge score op depressieve klachten', vertelt ze. 'In overleg met haar besloten we toch te verwijzen naar de psychiater. Ook gevoelige onderwerpen als een ongeplande of ongewenste zwangerschap, relationeel geweld en misbruik komen door deze screening vaker naar voren.' Vrouwen weten problemen soms goed te verbergen en voor veel zorgverleners zijn het lastige onderwerpen om ter sprake te brengen. Wetende dat dertien van de achttien risicofactoren voor kindermishandeling al tijdens de zwangerschap bekend zijn, werkt Mind2Care voor kinderarts de Kruijff extra motiverend. 'Dit zijn de kinderen die wij anders pas zien als ze al mishandeld zijn. Nu kunnen we deze vrouwen eerder opsporen en begeleiden zodat we dit kunnen voorkomen. Niet alleen als het gaat om preventie van kindermishandeling, maar ook met betrekking tot risico's op vroeggeboorte, bijwerkingen van medicijnen en dergelijke. Juist kwetsbare vrouwen willen het heel goed doen voor hun kindje. Een pluspunt is dat de vrouwen zelf ook het advies op hun scherm zien en vaak al gegoogled hebben wat zoiets als een POP-poli inhoudt. Dat komt de bespreekbaarheid ten goede. Het lijkt er trouwens ook op dat er meer informatie boven water komt omdat ze de vragenlijst in de beslotenheid van hun eigen huis invullen.'

Trend

Mind2Care sluit aan op huidige trends binnen de sector, zoals preventie en verdergaande samen-

werking tussen zorgverleners. Zowel het ministerie van VWS als het ministerie van Justitie pleiten voor vroegtijdige opsporing van risicofactoren tijdens de zwangerschap om bijvoorbeeld babysterfte en kindermishandeling verder terug te dringen. 'Binnen VSV's is de samenwerking al goed op gang gekomen', meent Paarlberg. 'Maar de link naar de GGD's, de centra voor Jeugd en Gezin, gemeentes en GGZ moet nog veel beter worden. De opdracht is: spoor kwetsbare zwangeren op en doe er iets mee. Helaas stuiten we vervolgens soms op belemmeringen in het systeem. Zodra je buiten de geboortezorg of huisartsenzorg stapt, betaal je je eigen risico. En die financiële drempel is juist een probleem bij veel kwetsbare mensen. Het is jammer als ze om die reden niet de juiste zorg krijgen. De financiering is helaas nog niet altijd bijpassend.' Ook voor het doorontwikkelen van Mind2Care vormen financiën soms een belemmering. VSV's moeten nu tweeduizend euro betalen voor de implementatie en voor bemensing en onderhoud jaarlijks vijftienhonderd euro. Paarlberg: 'Dat is voor de meeste deelnemers wel op te brengen uit het budget van het samenwerkingsverband of de POP-poli. Maar bij Mind2Care is op dit moment geen geld om de vragenlijst te vertalen, iets wat wel belangrijk is, bijvoorbeeld voor vluchtelingen. We hebben nog veel ambities en zijn daarom druk bezig met fondsenwerving.' Diverse organisaties staan al te trappelen om met Mind2Care aan de slag te gaan, het Diaconessenhuis in Utrecht begint binnenkort als eerstvolgende. Als het aan de stichting ligt gaat heel Nederland meedoen. ■

Meer lezen: lkpz.nl en mind2care.nl